

SOSIAALIHUOLTOLAIN 19 §:N MUKAISTEN KOTIPALVELUJEN JA LIIKKUMISEN TUEN ARVONLISÄVEROKOHTELU

1. Johdanto

Tässä taustamateriaalissa käsitellään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 19 §:ssä tarkoitettujen sosiaalipalvelujen arvonlisäverokohtelua erityisesti tilanteissa, joissa palvelu kattaa asiakkaan avustamista päivittäisissä perustoiminnoissa, kuten peseytymisessä tai ulkoilussa.

Tarkastelu perustuu arvonlisäverolakiin (1501/1993), sosiaalihuoltolakiin, asetukseen yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta (341/2011), Verohallinnon ohjeisiin sekä korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) oikeuskäytäntöön.

2. Lainsäädäntöperusta

2.1 Arvonlisäverolaki (1501/1993)

37 § Sosiaalihuolto

Arvonlisäveroa ei suoriteta sosiaalihuollosta, jota julkisyhteisö tai hyväksytty yksityinen palveluntuottaja antaa sosiaaliviranomaisen valvonnassa ja päätöksen perusteella.

38 § Sosiaalihuoltoon liittyvä liitännäistoiminta

Arvonlisäverottomuus koskee myös sosiaalihuoltoon kiinteästi liittyviä liitännäispalveluja, kuten tukipalveluja, kuljetuspalveluja ja kotiin tuotettavia avustavia palveluja.

2.2 Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)

19 § Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalveluja ovat muun muassa kotipalvelu, kotihoito, liikkumisen tuki ja muut arjessa selviytymistä tukevat palvelut.

Kotipalvelu: käsittää avun henkilökohtaisissa toiminnoissa (peseytyminen, pukeutuminen, ruokailu, asiointi).

Liikkumisen tuki: sisältää avun ulkoilussa, saattamisessa ja matkustamisessa henkilöille, jotka eivät kykene liikkumaan itsenäisesti.

2.3 Asetus yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta (341/2011)

Asetus edellyttää, että sosiaalipalvelujen tuottajalla on lupa tai ilmoitus aluehallintovirastolle tai Valviralle, jotta palvelu katsotaan virallisesti valvotuksi sosiaalipalveluksi.

3. Korkeimman hallinto-oikeuden ja oikeuskäytännön ratkaisut

KHO 2004:9

Yksityinen kotipalveluyritys tarjosi ikääntyneille apua arjen tehtävissä, kuten peseytymisessä ja asioinnissa.

KHO totesi, että arvonlisäverottomuus edellyttää sosiaaliviranomaisen tekemää päätöstä palvelun järjestämisestä tai valvonnasta. Ilman viranomaispäätöstä palvelu on arvonlisäverollinen.

Lähde: Finlex KHO 2004:9.

KHO 2009:7

Palvelusetelillä tuotetut sosiaalipalvelut katsottiin arvonlisäverottomiksi, koska kunta myöntää palvelusetelin ja valvoo tuottajia.

Lähde: Finlex KHO 2009:7.

KHO 2014:72

Yksityinen palveluyritys myi kotipalvelua ilman kunnan osallistumista. Palvelua ei katsottu sosiaalihuollon palveluksi, koska ei ollut viranomaispäätöstä eikä valvontaa. Palvelu oli arvonlisäverollinen. Lähde: Finlex KHO 2014:72.

KHO 2020:11

Luvanvarainen sosiaalipalveluntuottaja tarjosi kotiin vietäviä palveluja ilman yksittäistä kunnan päätöstä. KHO katsoi, että palvelu on arvonlisäveroton, jos toiminta on kokonaisuudessaan luvanvaraista ja viranomaisen valvomaa sosiaalihuoltoa. Lähde: Finlex KHO 2020:11.

4. Verohallinnon tulkinta

Verohallinnon ohjeen "Sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen arvonlisäverotus" (VH/3493/00.01.00/2020) mukaan:

Kotipalveluun sisältyvä henkilökohtainen apu, kuten peseytymisessä, pukeutumisessa, ruokailussa ja ulkoilussa auttaminen, on arvonlisäverotonta sosiaalipalvelua silloin, kun:

- palvelu kuuluu sosiaalihuoltolain tarkoittamiin palveluihin,
- palveluntuottaja on rekisteröity tai luvanvarainen, ja
- palvelu perustuu kunnan päätökseen, palveluseteliin tai muuhun valvottuun sosiaalihuollon toimintaan.

Jos palvelua myydään suoraan yksityishenkilölle ilman viranomaispäätöstä, palvelu on arvonlisäverollinen yleisen 24 % verokannan mukaan. Lähde: Verohallinto (2020), luvut 3.1.1–3.1.2.

5. Peseytymis- ja ulkoiluapu sosiaalipalveluna

Palvelun kuvaus Lainkohta Arvonlisävero-kohtelu Lähde

Peseytymisessä avustaminen kotona SHL 19 § 3 kohta Veroton, jos palvelu on viranomaispäätöksen tai luvanvaraisen toiminnan alainen KHO 2004:9, KHO 2020:11

Ulkoilussa tai liikkumisessa avustaminen SHL 19 § 17 kohta Veroton, jos osa sosiaalihuollon palvelua tai kunnan järjestämää tukipalvelua KHO 2009:7, KHO 2020:11

Yksityisesti ilman viranomaispäätöstä tuotettu palvelu Ei sovellu Arvonlisäverollinen (24 %) KHO 2014:72

6. Soveltamiskriteerit arvonlisäverottomuudelle

Palvelu on arvonlisäveroton, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

Palvelu täyttää sosiaalihuoltolain 19 §:n mukaisen määritelmän.

Palveluntuottaja on rekisteröity Aluehallintoviraston tai Valviran hyväksymäksi sosiaalipalvelujen tuottajaksi.

Palvelu tuotetaan kunnallisen päätöksen, palvelusetelin tai luvanvaraisen sosiaalipalvelun puitteissa.

Jos jokin edellytys puuttuu, palvelu on arvonlisäverollinen.

7. Yhteenveto

Peseytymisessä ja ulkoilussa avustaminen voi olla arvonlisäverotonta sosiaalihuollon palvelua, jos:

se kuuluu sosiaalihuoltolain 19 §:ssä tarkoitettuun kotipalveluun tai liikkumisen tukeen,
palvelu tuotetaan viranomaispäätöksen tai valvotun sosiaalihuollon toiminnan perusteella, ja
palveluntuottaja on rekisteröity sosiaalipalvelujen tuottaja.
Ilman viranomaispäätöstä myyty palvelu on arvonlisäverollinen.

8. Lähdeluettelo Lait ja asetukset

Arvonlisäverolaki (1501/1993), 37-38 §
Sosiaalihuoltolaki (1301/2014), 19 §
Asetus yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta (341/2011)
Oikeuskäytäntö

KHO 2004:9
KHO 2009:7
KHO 2014:72
KHO 2020:11
Viranomaistulkinta

Verohallinnon ohje Sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen
arvonlisäverotus, VH/3493/00.01.00/2020
Tietolähteet
Finlex ()
Verohallinto ()